

ORTADOĞU
YILLIĞI
2013

ORTADOĞU
YILLIĞI
2013

Ortadoğu Yıllığı

Sahibi: Bilgi Kùltür Derneęi adına Kemal İnat

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Muhittin Ataman

Editör

Kemal İnat, Muhittin Ataman

Yardımcı Editör

Berkan Öęür, İsmail Numan Telci

Kitap Tamtım Editörü

Murat Yeşiltaş

Yayın Kurulu

Ali Balcı, Tuncay Kardaş, Nebi Miş, Filiz Cicioęlu, Zafer Akbaş,
Mehmet Öcal, Yıldırım Turan, Bilal Yıldırım, Ensar Muslu,
Ömer Behram Özdemir, Enes Bayraklı, Nuh Uçgan

Danışma Kurulu

Birol Akgün, Berdal Aral, Tayyar Arı, Atilla Arkan, Veysel Ayhan,
Jurgen Bellers, Bünyamin Bezci, Ömer Çaha, Cenap Çakmak,
İhsan Dağı, Burhanettin Duran, Raymond Hinnebusch, İrfan Haşlak,
Mesut Özcan, Ahmet Öztürk, Harun Öztürkler, Markus Porsche-Ludwig,
Ahmet Uysal, Yüksel Sezgin, Ramazan Kılınç, Ahmet T. Kuru

Adres: Sakarya Sanat Galerisi, Kent Park,

Maliye Caddesi No:2/1 (İtfaiye Karşısı) Adapazarı/Sakarya

Telefon: 0264 295 63 73

<http://ormer.sakarya.edu.tr/ortadoguyilligi>
middleeastyearbook@gmail.com

açılmkitap

Çatalçeşme sok. Defne han. No: 27/15

Caęaloęlu - İstanbul

Tel: 0212 520 98 90 Fax: 0212 527 06 77

açılmkitap: 79

uluslararası ilişkiler: 5

yaynevi sertifika no: 22787

ISSN: 2146-7595

ISBN: 978-9944-105-70-5

içdüzen - kapak: Tekin Öztürk

baskı: Şenyıldız Mat. Hed. Eşy. Tek. San. Tic. Ltd. Şti

Maltepe Gümmüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi K:1 No:3

Topkapı-İstanbul Tel: 0212 483 47 91

Matbaa Sertifika No: 11964

*Ortadoğu Yıllığı aşığıdaki endeksler tarafından taranmaktadır:
Columbia International Affairs Online (CIAO), Proquest, EBSCO, ASOS Index.*

*“Yılda bir kez yayınlanan Ortadoğu Yıllığı hakemli bir dergidir.
Yazı ve makalelerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.”*

açılmkitap bir pınar yayın grubu kuruluşudur.

Önsöz

2005’ten beri yayımlanmakta olan Ortadoğu Yıllığı bu sayısıyla birlikte dokuzuncu kez okuyucusuyla buluşmuş oldu. Uzun bir dönem durağan bir siyasi ve toplumsal yapıya sahip olan Ortadoğu coğrafyası bilindiği üzere, özellikle Arap Baharı sonrasında, çok ciddi siyasi ve toplumsal hareketlenmelerin ve ne yazık ki çok insanın yaşamına mal olan istikrarsızlığın ortasında bulunmaktadır. Ortadoğu’nun bu konumu, Ortadoğu toplumlarını ve siyasetini anlamada birçok derinlikli analizin gerekliliğini göstermektedir. Tüm bu süreçlerin daha sağlıklı ve daha derin bir şekilde analiz edilebilmesi için “doğru bilgi ve sağlıklı analiz” sloganıyla yola çıkan Ortadoğu Yıllığı’nın dokuzuncu sayısına ulaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Ortadoğu Yıllığı geçmiş sayılarda olduğu gibi ağırlıklı olarak Sakarya Üniversitesi kadrosu tarafından hazırlanmaktadır. Bu yılın diğerlerinden farkı, daha önceki yıllarda çalışmalarını Ortadoğu üzerine odaklayan kadronun Ortadoğu Araştırmaları Merkezi çatısı altında bir araya gelmiş olmasıdır. Öte yandan ikincisi 14-17 Ekim 2014 tarihinde düzenlenen ve Ortadoğu üzerine çalışan Türkiye’den ve farklı kıtalardan 120’nin üzerinde akademisyen, siyasetçi ve sivil toplum örgütü mensubunun bir araya geldiği “Ortadoğu’da Siyaset ve Toplum” kongresi de yine aynı odaklanmanın bir başka ayağı olarak görülebilir.

Ortadoğu Yıllığı’nın diğer sayılarında olduğu gibi 2013 Yıllığı da üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde 15 Ortadoğu ülkesinin 2013 yılındaki siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeleri ele alınmıştır. İkinci bölümde bağımsız makaleler yer alırken üçüncü bölümde ise Ortadoğu üzerine kitap tanıtımları bulunmaktadır. Önceki yıllıkların önsözünde belirttiği gibi, söz konusu olan bir yıllık olduğu için, atıflar ve kaynakça konularında farklı bir yöntem izlenmiştir. Okuyucuyu sıkmamak amacıyla, yararlanılan gazetelerin ve haber ajanslarının bir kısmı internetten alınmasına rağmen, internet adresleri verilmemiş, sadece haberin ismi, hangi gazete ya da haber ajansından alındığı ve haberin yayınlandığı tarih bilgileri yazılmıştır. Söz konusu haber-

lerin asıllarına ulaşmak isteyen okuyucuların, ilgili gazete ya da haber ajanslarının internet sitelerinden, haber başlığı ve tarihini yazmak suretiyle arama yapmaları yeterli olacaktır.

Ortadoğu Yıllığı'nın bu aşamaya gelmesine katkıda bulunan tım yazarlarımıza ve yayın sũrecinin hızlı sonuçlandırılması konusunda desteğini esirgemeyen Açılım Kitap'a teřekkũr ediyoruz.

İçindekiler

Ortadoğu Ülkelerinin 2013 Yılı Gelişmeleri	9
Irak 2013 / Rıdvan Kalaycı - Recep Tayyip Gürler	11
İran 2013 / Murat Yeşiltaş - Mustafa Caner	47
Filistin 2013 / M. Cüneyt Özşahin - Kadir Sipahi	77
Lübnan 2013 / Cüneyt Doğrusözlü	93
İsrail 2013 / Yıldırım Turan.....	113
Suudi Arabistan 2013 / Muhittin Ataman - İsmail Akdoğan.....	129
Mısır 2013 / İsmail Numan Telci	163
Suriye 2013 / Nebi Miş - Ömer Behram Özdemir	193
Ürdün 2013 / Bilal Yıldırım	221
Birleşik Arap Emirlikleri 2013 / Ahmet Üçağaç	251
Yemen 2013 / Fatih Gezgin - Ensar Muslu	267
Kuveyt 2013 / Fahriye Keskin	295
Umman 2013 / Sefa Mutlu Koca - Özcan Kayalı.....	319
Katar 2013 / Mustafa Yetim.....	335
Bahreyn 2013 / Ahmet Öztürk	353
Ortadoğu Üzerine Makaleler	371
Ortadoğu Ülkelerinde Mali Göstergelerdeki Gelişmeler	
Hakan Yavuz	373
Mısır Dış Politikası Nasıl Analiz Edilmeli?	
Yöntem, Soru(n)lar ve Açmazlar / Mehmet Özkan.....	391
Kürt ve Beluci Ulusçuluklarının Benzeşen ve Ayrışan Yönleri	
Göktürk Tüysüzoğlu	415
Demokrasi ve Yolsuzluk İlişkisi: Seçilmiş Ortadoğu Ülkelerinin Analizi	
Furkan Beşel - Fatih Yardımcıoğlu	443
Kuzey Irak-İsrail İlişkileri / Enes Bayraklı	463
Kitap Tanıtımları - Book Reviews	487